

**Рус телле балалар өчен татар теле һәм әдәбиятыннан
район олимпиадасы (2012 / 2013 нче уку елы)**

Олимпиада эше өчен гомуми балл: 70 балл.

Шифр:

Гомуми балл:

Биремнәр	1	2	3	4	5	6	7
Баллар							

1. Кирәкле форманы сайлагыз һәм билгеләгез. (5 балл).1. Шәһәрбездә атаклы галимнәр *яшәүче/яшәгән/яшәргә*.2. Мәктәп бакчасында төрле агачлар *үссә/үсә/үссә дә*.3. Кайчакта мин дусларым белән спорт ярышларына *йөрергә/йөргән/йөрим*.4. Сөз нәрсәләр белән *кызыксынасызмы/кызыксынырга/кызыксынасыз?*5. Кичә көн салкын булса да, алар чаңгы шуарга *бардылар/барачаклар/бармаслар*.**2. Сүзләрдән жөмлөләр төзеп языгыз. (5 балл)**

1. Туган, дустым, сине, котлыйм, көнең, белән.

2. Кешеләр, миңа, белән, очрашырга, кирәк, бу.

3. Казан, чит, күп, кунаклар, илләрдән, шәһәренә, килде.

4. Телефоннан, сөйләшсез, син, белән, кем?

5. Телен, өйрәнүчеләр, дәрәслекләр, өчен, нинди, татар бар?

3. Жөмлөләргә сораулар куегыз. (5 балл).

1. _____ ? Мин авылга кайтам.

2. _____ ? Ул дусларын котлый.

3. _____? Алар Төмөnnөн килгән.
4. _____? Без сәгать алтыда очрашабыз.
5. _____? Абыем – максатчан кеше.

4. Кирәкле кушымчаларны языгыз. (10 балл).

1. Без опера театры _____ концерт карадык.
2. Үзәк базар тимер юл вокзалы _____ ерак түгел.
3. Ул университет _____ төрек һәм испан телләрен өйрәнә.
4. Сез кайсы музей _____ эзлисез?
5. Яңа ел бәйрәме _____ без туганнарыбызны, дусларыбызны котлыйбыз.
6. Дәрәсләребез сәгать тугыз _____ башлана.
7. Әбием _____ яңа фатир бирделәр.
8. Казан университеты – Россия _____ иң танылган югары уку йортларының берсе.
9. Дустым Мәскәү _____ китте, чөнки ул конкурста катнаша.
10. Бу сүз _____ тәржемәсе дәрәс түгел.

5. Туры килгән репликаны языгыз. (20 балл).

1. Сообщи друзьям, что ты завтра идёшь на концерт классической музыки.

---

2. Попроси у сестры татарско-русский словарь.

---

3. Уточни у одноклассника, когда будет контрольная работа по истории.

---

4. Поздравь бабушку с днем рождения.

---

5. Позвони в поликлинику и спроси, в какие дни принимает хирург.

---

6. Предложи другу (подруге) посмотреть передачу про известных спортсменов.

7. Скажи маме, что в воскресенье ваш класс едет на экскурсию в музей Габдуллы Тукая.

---

8. Спроси у продавца, сколько стоит эта футболка.

---

9. Поинтересуйся у учителя, когда начнутся каникулы.

---

10. Поблагодари друзей за помощь.

---

6. Хәрефләрдән сүzlәр төзеп языгыз. (5 балл).

1. О, Г, М, Ж, А : _____

2. К, Ш, Ы, А, А, Л, М: _____

3. Е, Т, З, Х, Ә, М: _____

4. Ү, Е, Ү, Г, К, Н: _____

5. Ә, И, С, К, Н, С : _____

7. 2012 нче елда тормышыгызда нинди күңелле вакыйгалар булды? Шулар турыда языгыз. (10 жөмлә). (20 балл).

---

10 нчы сыйныф

Шифр:

Гомуми балл:

Биремнәр	1	2	3	4	5	6	7
Баллар							

1. Кирәкле репликаларны языгыз. (5 балл).

- Гафу итегез, сез кайдан?
.....
- Казанга кайчан килдегез?
.....
- Тарихи урыннардан нәрсәләр ошады?
.....
- Кайсы театрларда булдыгыз?
.....
- Кайчан китәсез?
.....

2. Кирәкле кушымчаларны языгыз. (10 балл).

1. Татар теле _____ 7 миллион _____ артык кеше сөйләшә.
2. Россия Федерациясе _____ татар теле икенче урын _____ тора.
3. Казан университеты тарихы музейе _____ күп экспонатлар саклана.
4. Казан урамнары буйлап сәяхәтебез _____ дәвам итәбез.
5. Ел саен 26 нчы апрель _____, Габдулла Тукайн _____ туган көне _____ шигырь бәйрәме үткәрелә.
6. Иртәгә тарих _____ мөстәкыйль эш булачак.

3. Сорауларны дәвам итегез. (5 балл).

1. Сезнеңчә, дөньяда .....?

2. Вакытыгыз булса, ... ?
3. Әйтегез әле, тимер юл вокзалына .....?
4. Гафу итегез, сездә .....?
5. Дусларың .....?

4. Туры килгән репликаны языгыз. (20 балл).

1. Спроси у брата, какие фильмы ему нравятся.

---

2. Попроси одноклассника перевести предложения.

---

3. Уточни у учителя татарского языка, когда состоится встреча с молодыми поэтами.

---

4. Позвони другу (подруге) и сообщи, что завтра не будет урока литературы.

---

5. Посоветуй другу (подруге) заниматься фитнесом.

---

6. Скажи друзьям, что ты уезжаешь учиться в Англию.

---

7. Сообщи родителям, что в пятницу состоится родительское собрание.

---

8. Поздравь дедушку с юбилеем.

---

9. Пригласи друзей на премьеру спектакля.

---

10. Узнай у друга (подруги), когда он (она) уезжает отдыхать.

---

5. Туры килгән сүзләрне языгыз. (5 балл)

1. Сәламәт булу өчен, кешеләр _____ тиеш.
2. Без бүген кич белән _____ барабыз.
3. Бәйрәм көнне алар _____ булдылар.
4. Мин кунакларны _____ сыйладым.
5. Дустымның _____ буласы килә.

6. Сүзләрне кирәкле формада языгыз. (5 балл).

1. Ял көне житү белән, ул стадионга _____ (китәргә).
2. Кичләрен без саф һавада _____ (йөрергә).
3. Кичә мин телевизордан кызыклы тапшыру _____ (карарга).
4. Кунаклар килгәнче, апам тәмле торт _____ (пешерергә).
5. Сез дусларыгызны бәйрәм белән _____ (котларга)?

7. Сез Интернет аша Финляндиядә яшәүче бер татар кызы белән таныштыгыз, ди. Ана бүгенге Казан турында сөйләп, электрон хат языгыз (10 жөмлә). (20 балл).

---

11 нче сыйныф

Шифр:

Гомуми балл:

Биремнәр	1	2	3	4	5	6	7
Баллар							

1. Диалогны тулыландырыгыз. (5 балл).

- Гафу итегез, Казан Кремле ..... ?
- Казансу .....
- Анда ничек ..... мөмкин ?
- .....
- Ә ..... барып буламы ?
- Әйе.

2. Кирәкле кушымчаларны языгыз (10 балл).

Татарстанда кырык _____ артык район һәм өч мең _____ якын авыл исәпләнә. Безнең авылыбыз Арча районы _____ урнашкан. Авыл _____ исеме – Акчишмә. Ана 18 нче гасыр _____ нигез салынган.

Без _____ ерак түгел Яңа Кырлай авылы урнашкан. Ул Арча _____ 22 км ераклыкта. Бу авыл бөтен дөнья _____ мәгълүм, чөнки анда бөек татар шагыйре Габдулла Тукай яшәгән. Авыл уртасында шагыйрь _____ музейе бар. Музей _____ кунаклар килә, мөктәп балалары, студентлар еш йөри.

3. Туры килгән репликаны языгыз (20 балл).

1. Скажи о том, что ты из Татарстана.

---

2. Спроси у друга (подруги), какие города нравятся ему (ей) больше всего.

---

3. Попроси сестру купить книгу об истории Казани.

---

4. Посоветуй гостям посмотреть исторический центр города.

---

5. Извинись за то, что опоздал на урок.

---

6. Скажи, какой у тебя самый любимый праздник.

---

7. Поинтересуйся, участвовал ли твой одноклассник в первенстве школы по шахматам.

---

8. Пожелай друзьям приятного аппетита.

---

9. Уточни у официанта, есть ли суп с лапшой.

---

10. Скажи, что ты обычно ешь на завтрак, обед и ужин.

---

4. Жәмләләрне дәвам итегез (5 балл).

1. Без авылга кайтырга яратабыз, чөнки .....

.....

2. Жәен күп кенә балалар .....

.....

3. Авыл кешеләре .....

.....

4. Казанга килүче кунаклар .....

.....
5. Дустымны очраткач, мин .....

.....
5. Кирәкле форманы сайлагыз һәм билгеләгез. (5 балл).

1. Дустым Казанның тарихын яхшы *белгәч/белә/белсә.*

2. Туристлар Казанның үзәгендә урнашкан Кремльдә *булырга/булдылар/булачаклар* яраталар.

3. Нәүрүз бәйрәме 21 март көнне *үткәрделәр/үткәрелде/үткәрә.*

4. Кунакларга татар ашлары бик *ошадым/ошарга/ошады.*

5. Дусларыбыз, туганнарыбыз безгә бик еш кунакка *киләбез/килгәннәр/килэләр.*

6. Текстны укыгыз. Автор әйтергә теләгән фикерне белдереп, сорауларга җаваплар языгыз. (5 балл).

ЧИСТА ТАБИГАТЬ – СӘЛАМӘТЛЕК НИГЕЗЕ

Һәр кешенең чиста һәм матур урында яшисе килә. Шуңа күрә кешеләр һәрвакыт табигать кочагына омтыла: ял вакытларында җиләк, гөмбә, чикләвек җыярга урманга ашыгалар, күл яки елга буена су коенырга китәләр, саф һавада йөриләр. Алар табигатьтән яңа эшләр өчен энергия алалар, борчулы вакыйгаларын онытып, жаннарына тынычлык табалар.

Татарстанның табигате бик матур, бай, серле һәм төрле. Калын зур урманнар да, тигез далалар да бар анда. Урманнарда төрле агачлар үсә. Күе агачлар арасында, куаклыкларда пошиллар, аюлар, бурсыклар һәм бүреләрне очратасың. Төлкеләр, куркак куянар да еш очрый.

Татарстан Республикасын “дүрт елга иле” дип йөрткәннәр. Аның аша Идел, Кама, Агыйдел, Нократ елгалары ага. Кечкенә елгалар, күлләр дә күп анда. Алар зурлар өчен дә, балалар өчен дә бик уңайлы ял итү урыннары булып тора.

Татарстанның климаты уртача: кышлары артык салкын түгел, ө жәен бик эссе булмый. Шуңа күрә республиканың бай табигате иген үстерергә, терлек үрчетергә уңайлы. Татарстан кырларында бодай, арыш, кукуруз, карабодай, борчак, чөгендер, көнбагыш үстерәләр.

Чиста табигать – сәламәтлек нигезе. Шуңа күрә һәр кеше аны карап, чистартып торырга тиеш. Кеше кайда гына булмасын: үз илендәме яки сәяхәттәме, чит җирдәме, табигатьне саклау – аның бурычы. Җир – безнең уртак йортыбыз!

1. Табигать кешеләргә ничек ярдәм итә? _____

2. Татарстан халкы нинди табигать шартларында яши? _____

_____

3. Татарстан Республикасын ни өчен “дүрт елга иле” дип атыйлар? _____

_____

4. Татарстанның климаты нинди? _____

_____

5. Табигатьне кем сакларга тиеш? _____

_____

7. Сөз танылган татарлардан кемнәрне беләсез? Шуларның берсе турында языгыз. (10жөмлә). (20 балл).

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____
